

GESTRIKE - *Resonans*

Nr 1 2023 Medlemsblad för Gästriklands Spelmansförbund

TRADITION FÖRNYELSE GEMENSKAP

I februari råder fortfarande midvintertid

Ordförandens ruta

Detta nådens år 2023, med krig, dyrtid med el, matpriser som rusar och ökande arbetslöshet, så firar GSF 80 år som förening/förbund. I november 1943, mitt under brinnande krig och ransonering gick spelmännen samman och höll ihop för att bli starkare, för att hjälpas åt och skapa mötesplatser. Man samlade in låtar som skrevs ner i notform, man arrangerade spelmansstämmor och midsommarvakor, trefaldighetsträffar, kryckeståtar och bildade spelmanslag å en hel del annat. Många äldre spelmän som slutat spela för länge sedan fattade fiolen igen och spelade ytterligare några år.

Vi efterföljare, håller fortfarande på med nästan samma sak 80 år senare. Vi arrangerar spelträffar, någon spelmansstämma då och då, spelkurser, utflykter till spelmanshistoriska platser, forskar vidare om spelmän och kvinnor. Någon skriver ner och arrangerar låtar på not, någon ger ut låthäften och böcker, någon leder de spelmansgrupper som finns. Det spelas durspel, munspel, klarinett, fiol, nyckelharpa, flöjt, gitarr, bas, mungiga, dragspel, saxofon i en salig, härlig blandning. Det mesta är tillåtet, bara det är bra.

Någon gräver efter gamla låtar, någon är intresserad av stämspel, någon är grym på solospel, någon tycker sig inte utvecklas och någon tar sig till en ny nivå spelmässigt. Allt kan hända och händer !

När GSF bir 80 år, bire offentlig konsert å fest **LÖRDAG 21 OKTOBER på MUSIKHUSET !** Under eftermiddagen planerar vi att ha en offentlig konsert i två delar på Musikhusets övervåning, i salen med scen kl 14-16.30. Givetvis med rabatterad entre för medlemmar ! Därefter mat & fest rabatterat för medlemmar.

NU är det nytt år och dags att förnya både medlemskap i GSF och anmäla till Årsmötet lör 18 mars.

Se nästa sida med **rött**.

Eder Michael

Kolla på www.folkwiki.se där finns låtar på not i pdf-format. Även Gästrikelåtar !!

På www.gastriklandsspelmansforbund.se finns 200 låtar i pdf-format att ladda ner och spela.

Kolla på Folkmusikfestvideon från 1991 ! https://www.youtube.com/watch?v=6w85_3HXYE4

GSFs PG 542598-8 GSFs swishnr 123 2675262

Vuxenmedlem: 300 kr, Ungdom upp till 20 år: 100 kr.

www.gastriklandsspelmansforbund.se låtnoter finns att ladda hem

Ordförande:

Michael Müller Oslättforsv 236 80598 Gävle 072-2193956 michaelmuller53@gmail.com

Kassör, medlemsmatrikel, SSR, Instrumentförsäkring:

Gunnar Lundberg kassör. Släntvägen 1, 81333 Hofors 0730-315063 gunnarrudolf99@gmail.com

Ledamöter:

Michael Hedberg Nylin	Grusåsgatan 15, 81152 Sandv.	070-2483249	michael.nylin1959@gmail.com
Lena Lindberg Brunk	Malmgårdsv 3, 81395 Torsåker	073-9821346	lena.brunk@gmail.com
Mikael Nykäsenoja	Åland typ ett tag	076-8373660	nykasenoja@gmail.com
Kristina Selinder	Fredriksdalsv 7B, 80667 Gävle	073-9638756	kristinaselinder@hotmail.com
Margitha Lindblom	Rudammsg 44, 80311 Gävle	0706-552057	margitha.lindblom@gmail.com

Styrelsesuppleanter:

Anette Dahlbom	Västervallsv 11, 80597 Gävle	076-1042302	anette@dahlbomsfast.se
Erik Larsson	Älgpasset 16 B, 80636 Gävle,	070-7878500	erik@laer.se

Tidningsredaktör och ansvarig utgivare för

Gestrike-RESONANS GSFs medlemstidning, ansvarig utgivare samt texter Michael Müller.

VALBEREDNING: Mikael Nykäsenoja REVISORER: Lennart Östblom, Jan Lingdén

Kalendarium vinter 2023 för Gästrikland

11 februari kl 17–24. Årsundaruschens Vinterstämma www.arsundaruschen.com

14 februari kl 18.00 Lisas releasekonsert av CD på MUSIKHUSET

17 mars kl 19.30 Quilty 30 år med gäst Andy Irvine från gruppen Planxty

18 mars kl 17.00 GSF Årsmöte. Kl 14-16.30 spelkurser, se inbjudan

25 mars kl 21.00 Sara Parkman i Gävle Konserthus foajé.

5 april kl 19.00 Lena Jonsson Trio

26 april kl 19.30 Folk & Rackare

Kassören meddelar

Det är dags att betala medlemsavgiften för 2023. Oförändrad 300 kr (100 kr upp till 20 år).

OBS 1 En del har redan betalat avgiften - betala inte dubbel avgift, det är onödigt.

OBS 2 Skriv ditt namn under "meddelande" - ibland går det inte att se vem som betalat (t ex 23 jan från konto 6301 0989)

Betala till PG 542598-8 eller swisha direkt 1232675262 men GLÖM INTE NAMN

Som medlem kan du försäkra ditt /dina instrument mycket förmånligt.

Kort rapport om förjulens konserter

Omslaget på denna Resonans pryds av 4/5-delar av artisterna i konserten **I Midvintertid**. Den otroligt eminente slagverkaren hamnade utanför focus på fotot. Han och de andra fyra levererade mer och bättre än förra julens konsert med samma namn. Dessutom fyllde de nästan stora konsertlokalen. Inte illa av de trots allt ganska okända artisterna. Stämningen i konserten var lugn, mjuk, ren och skön. Nästan som ett stilla snöfall, men i form av toner. En hel del fina psalmer, solo och duospel och någon enstaka rivigare låt som raskt tog oss ur juldvalan som en fin psalm kan försätta en i. Fiol-Anders Hall var gästartist, slagverkare var Mårten Hillbom, Anna Ekborg Hans-Ers på viola d'ámoré, Jerker Hans-Ers hardingfela & oktaviol samt Albin Broberg på cittern och 12-strängad gitarr. I julstämning hemåt gick flertalet efter konserten.

Dalarnas Lussibrud, luciatåg i folkton

E ä ba i Dalarna som dom kan hitta på nåt slikt. Att göra om den fantastiska Luciamorgonen från Malung som TV sände för ett antal år sedan. Många

tyckte det var bedrövligt att så mycket dräkter och traditionell musik skulle visas på TV på så kort tid. Men flertalet tog det nog till sitt hjärta.

Det gjorde vi fem som åkt ända till Rättviks kyrka denna gång i god tid för att få sitta bra till när Dalarnas Lussibrud med stort följe drog in. Det var de bästa spelmännen med de bästa sångerskorna (nån sångare å) och de bästa låtarna och julsångerna. En kör fyllde på så hela kyrkan blev bräddfylld av toner.

En vacker och välklingande julkonsert till Lucia som besökte fem kyrkor på tre dagar och vi var med på ett hörn. Det kändes gott i den lugna hemfärden i mörkret, där kaffe med tilltugg fanns att få i Falun.

Draupner & Pär Engman

Dessa fyra fyllde f.d Katolska kyrkan bakom Tennstopet till bristningsgränsen med sin julkonsert. Värme och god stämning med Pärs sång till flertalet låtar. Fin uppladdning för julen. Själv hade jag varit ännu nöjdare med lite av bara Darupner och solo/duo-insatser av dessa eminenta musiker. Gladdes åt att jag inte kände mer än 10% av de betalande. Dvs många okända ansikten på folkmusikkonsert.

Michael M mindes alla tre konserterna i början av februari -23

CD med Ville & Tommie

Bomhusgrabben Ville har blivit stor och examinerad fiolpedagog i Malmö. Han har musikaliskt camperat länge med Tommie från Cornwall, men boendes i Finland. Nu är det dags för en duo-cd med några gästrikespår och en massa annnat. Ni som var på Stjernklart kunde höra duon. Stjernklart är alltid först med allt nytt.

Vill man förbeställa cdn så mailar man man villeandtommie@gmail.com och anger namn å adress. Skiva släpps 25 maj i London men de som förbeställer får den tidigare.

En klarinett bland fiolerna

I Torsåkers Spelmanslag spelar alla fiol – utom Stig Gustavsson som spelar klarinett, fast det är inte hela sanningen, ibland spelar även Stig fiol. Han är dessutom vår ålderman och fyller 87 år i vår, men det är inte heller hela sanningen – Stig ser ut som han ”alltid har gjort”, det vill säga att han tycks inte åldras.

En gråmulen januaridag gick jag hem till Stig för att höra lite om hans musikliv. Stig, som är född i Åmot, familjen flyttade till Hofors när Stig var fem år, berättar att hans musikintresse kommer från fadern och hans släkt – det sjöngs mycket och ofta när de träffades. När Stig var femton år och gick på verkstadsskolan, fick han låna en ess-klarinett och lite tips om hur den hanteras för att spela med i Klippans orkester i Hofors. Snart blev det i stället ABFs blåsorkester, en b-klarinett, lite notkunskap och dags för att gå i 1:a majtåget – ”Några toner blev väl rätt”, minns Stig. I orkestern spelade också den i Hofors numera världsberömde Bosse Tigrén, som redan då var en duktig klarinettist.

Något senare gick Stig med i Royals storband och fick låna en altsaxofon – skillnaden mot att spela klarinett är inte alltför stor. I bandet fanns en ledig barytonsaxofon – betydligt större än altsaxen – som Stig fick ta hand om. Av olika skäl lades storbandet ner. Stig var med och bildade ett femmannaband

– The Metronomers – i slutet av femtioalet. De spelade jazzmusik, ofta till dans, och hade många spelningar – även i Uppland, Dalarna och Hälsingland. Hasse Wickman var en duktig basist som skrev alla arrangemang. Efter en lördagsspelning kunde de ofta komma hem klockan tre på söndagsmorgonen – och morsa på dom som var på väg till förmiddagsskiftet i verket. När det blev tid att bygga hus och barnen kom, så slutade Stig med dansmusiken. Men Stig fortsatte i Hofors orkesterförening som hade gamla anor och som bland annat spelade i tillsammans med Hofors lyriska som satte upp operetter och musikaler. Det blev trevliga föreställningar som höll hög klass.

Så undrar jag förstås hur Stig kom in på folkmusiken. Någon gång på femtioalet spelade Torsåkers Spelmanslag på folkan och Stig var nyfiken på musiken och hur laget lät – men just då spelade de så ur takt, så intresset svalnade. Farsan hade spelat fiol som ung, men en kväll med dans, sång och spel – så var det någon som satte sig på fiolen. Så småningom köptes det en ny fiol, men det blev just inte något spelat på den. Någon gång på sjuttioalet tog Stig fiolen till Alrik Andersson – känd fiolbyggare i Hofors – som visade hur man kunde reparera den. När så Alrik började med en fiolbyggarkurs i mitten av sjuttioalet, så hoppade Stig på med detsamma. När fiolen blev klar och efter en del övning blev det dags att gå med i Torsåkers Spelmanslag som hade fått en omstart i mitten av sjuttioalet under folkmusikvågen. Där spelade många gubbar – Verner Vidén, Sven Olsson, Ture Wiklund och Bengt Åsbrink bland andra – men också många yngre. Så småningom blev det färre och färre – under något år var det bara Bosse, Stig och jag som höll igång laget innan fler började.

Från mitten av åttiotalet var Stig med i styrelsen för Gästriklands Spelmansförbund. Under ett par år i början av nittiotalet var Stig ordförande innan Bertil Månsson tog över. Dessa två år tog mycket tid, bland annat med resor till SSRs årsmöten och med många och långa diskussioner kring projektet "Allt vad Gästrikland förmår" som ledde till den första i raden av "Folkmusikfester".

Fiolbyggandet fortsatte och det har under åren blivit sex fioler. Och så har Stig gjort ett tiotal låtar – en av dem var för spillåpipa till Tors Hammars folklustspel Gästgivar'n som spelades många gånger på Gammelgården i Torsåker. Ett par av polskorna spelar vi i Torsåkerslaget ibland och vår stora favorit är Litauisk vals som ofta spelas.

Jag tackar Stig för hans berättelse och vi konstaterar att det snart är dags för spelträff med spelmanslaget igen – på torsdag.

Intervjuade och skrev Gunnar Lundberg

Gästgivar'n.

*Komp: Stig Gustavsson
Gjordes till bygdespelet Gästgivar'n
som Ingvar Persson satte upp vid
Gammelgår'n i Torsåker 1983.
Jag deltog på spillåpipa i en scen
samt i Torsåkers Spelmanslag som
stod för musiken i spelet.*

Digitala risker

Ni som har några år på nacken minns den hysteri kring alla datorkrascher kring millenieskiftet 2000. Världen skulle braka ihop i ett totalt kaos, i värsta fall. För att säkra upp inför detta genomfördes en hel del åtgärder. Enklast var att ha datorn avstängd över natten. Men det gjorde mer.....

GSFs styrelse har långt framskridna planer på att ta kontakt med Dalarnas Spelmansförbunds milleniedelegation vilken arbetade under senhösten 1999. Dess uppgift var att lösa problem i samband med övergången till ett nytt årtusende. Vi har, trots delegationens hårda arbete, med egna öron hört att problem med falskspel, dissonanser, låtstöder mm fortfarande florerar väster om Hofors. Spridningstendenser österut finns och måste stoppas. Då nu Sandvikens Spelmanslag inbjudit Svärdsjö spelmanslag till centrala Gästrikland utan att veta om masarna är avdigitaliserade och rätt omstämda innebär det en enorm risk för oss rättrogna. I förebyggande syfte kommer styrelsen att avsäkra angränsande bygder genom att få goda råd från Dalarnas milleniedelegation utifrån deras slutsatser och uppföljning av åtgärdernas verkan.

Det vi vet att man gjorde i Dalarna inför den 31 dec 1999 var:

Samtliga instrument i länet avdigitaliserades, d v s försattes i analogt tillstånd.

Vattenlösligt lim i fioler och nyckelharpor byttes ut mot vattenfast för att kunna tåla spritspill och champagnestänk.

Så kallade traditionsbärare försågs med milleniesäkrad pejlingsutrustning samt reflektorer som kunde fungera under total utslagning.

Särskilda låthundar utbildades för att kunna söka rätt på låtar som försvann vid övergången till det nya tusenåret.

Jourhavande spelmän posterades ut centralt i tätorter. Även dessa försågs med pejlingsutrustning.

Efter en underhandskontakt med en av dem som arbetade i delegationen, Thomas (vilken sammanställt ovan redovisade åtgärder) har vi dessvärre fått bekräftat att inte alla klarade övergången helt smärtfritt. Minst 3 fioler har rapporterats fått lackskador av sprit, en lös botten har rapporterats. Ett flertal "grå pantrar" finns dessvärre inte längre och de utposterade jourhavande spelmännen lyckades pejla in 16 försvunna låtar och sex brudar. En kvinnlig jourhavande spelman blev havande. Efter en ytterligare kontakt med delegationen visade det sig att även två manliga jourhavande spelmän blev havande. Dock något osäkert om det var med den kvinnliga. Dessutom har det framkommit att ettstrukna f börjat uppträda lite underligt. Många hävdar dock (inte utan viss rätt) att tvåstrukna c gjort så länge och då kan väl ettstrukna f gott få göra sammalunda.

Nåväl, med hårt arbete har man i Dalarna gott hopp om att till sommarens Bingsjöstämman 3 juli (kanske redan till Folk o Dans den 1 juli) ha kommit tillrätta med de flesta problem. Från GSF styrelsens sida ber vi dock de sandvikare som den 9 mars 2000 på Valhalla kommer i närkontakt med osäkrade masar, att rentvå sig. Detta görs genom avbön, mentalt svärtande av masar samt ett liv i askes några dagar före påsk. Fiolen bör putsas och strängar bytas, taglet hartsas, ny repertoar införskaffas samt inte minst viktigt, att leta (för dig nya, men i övrigt) gamla låtar på åker och äng under sommaren. Håll om varandra, lycka till därute ochvar försiktiga.

Hälsningar från en ordförande som bryr sig Michael M

Goda råd tål att upprepas i tryck 22 år senare då troligen flertalet läsare glömt detta.

Vad hittar du i din lada, i ditt uthus, i dina gömmor ?

Efter lite fint spel på Pålsgårdens övervåning under sommarens stämman, blev jag övergiven och tittade runt lite. I mittenrummet, det lilla mellan salarna, fanns instrument. Mest psalmodikon, det ensträngade instrument som skulle beledsaga den gudibehagliga psalmsången i hemmen. MEN även två fiollådor från (troligen) 1700-talet. De hade hål för froschen i sargens nedre del där de nyare, längre stråkarna fick plats.

Den ena med lite blå färgrester på lock och sarger samt rött på det utsirade på locket. Kan man bli förälskad i en fiollåda ? Jag blev det.

Den andra röd och stilig med märkningen OOS 1851. Kanske en Olof Olsson ?

I Hårga i södra Hälsingland hittade någon en släktings gamla fiol, som visade sig vara en riktigt gammal sak från 1700-talet. Foto från Hälsingelåtens omslag. Den har kort barockmensur, drakhuvud istf snäcka samt en gammal "pilbåge"-barockstråke utan skruv i froschen. Stråken har hack där man kunde spänna taglet....
Än är inte undrens tid förbi !

Bästa GSF-medlem.

Till detta nummer av Gestrike-RESONANS bifogar vi en inbjudan till årsmötet på MUSIKHUSET i Gävle lördag 18 mars kl 17-18. Kostnad 100 kr swisch med namn i förväg vid anmälan **123 267 52 62. Ange namn!**

Årsmötet föregås av två kurser med start kl 14.00.

En kurs med prova på munspel med Erland Westerström. Kostnad 450 kr för munspel. Kan swish på plats.

En kurs för fiol och harpa med Evelina Höglund Åström. Kostnadsfri.

Anmälan till årsmötet krävs, ange allergi, veg. Senast måndag 13 mars till gunnarrudolf99@gmail.com

Anmälan till munspelkursen senast måndag 6 mars till Gunnar ! Pga inköp av munspel a 450 kr av kursledaren. Ni deltagare får alltså ett bra munspel men måste betala 450 kr för det. Har ni spel i rätt tonart kostar kursen inget.

Kl 17.00-18.00 är det årsmöte 2023 i Gästriklands Spelmansförbund. Deltagande kostar inget. Mat efteråt kostar 100 kr.

18.00 Mat och underhållning och fest. Vi festövar och spelar inför jubileet 21 okt !!

